

Vaasa, 12.6.2013

Oy Uttermossan Tuulivoimapuisto- Vindkraftspark Ab
Raimo Nummela
Sandvikintie 180
64100 KRISTIINANKAUPUNKI

LAUSUNTO UTTERMOSAN TUULIVOIMAPUISTOHANKKEEN ARVIOINTIOHJELMASTA, KRISTIINANKAUPUNKI

HANKE

Hankkeen nimi: Uttermossan tuulivoimapuisto
Hankkeesta vastaava: Oy Uttermossan Tuulivoimapuisto- Vindkraftspark Ab
YVA- konsultti: Ramboll Finland Oy, Ruukintie 54, 60100 SEINÄJOKI
Yhteysviranomainen: Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 262, 65101 VAASA

Arviointiohjelma (täydennetty tiivistelmän osalta) saapunut: Postitse 18.1.2013 suomeksi, tiivistelmä käännetty ruotsiksi ELY-keskuksessa

YVA-MENETTELY

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun asetuksen (713/2006) 6§ hankeluettelossa kohdassa 7) kohdan alakohdan mukaan YVA- menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten voimalaitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 MW.

YVA- menettelyn tarkoituksena on edistää hankkeen kannalta merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamista, arviointia ja huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA- menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, vaan tavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa päätöksenteon perustaksi.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä vaihtoehtoja hankkeella on, mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä, sekä miten arviointimenettely järjestetään. Arviointiohjelmasta saatujen lausuntojen ja kannanottojen sekä selvitysten perusteella laaditaan seuraavassa vaiheessa ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Arviointiselostuksessa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomainen kokoaa eri tahoilta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta oman lausuntonsa, jossa tarkastellaan arviointiselostusta koskevien YVA- asetuksen mukaisten sisällöllisten vaatimusten toteutumista. YVA- menettely päättyy tähän. Arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on liitettävä mahdollisiin lupa- tai muihin

hankkeen toteuttamista edellyttäviin hakemuksiin. Päätöksen tekijän on todettava päätöksessään, miten lausunto on otettu huomioon.

HANKETIEDOT

1.1. Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Alueiden käytön suunnittelua ja rakentamista säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki.

Alueella on voimassa Pohjanmaan liiton laatima maakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on näiltä osin vahvistanut 21.12.2010. Korkein hallinto- oikeus on myös hiljattain käsitellyt vahvistamispäätöksestä tietyiltä muilta osin tehdyt valitukset. Pohjanmaan liitolla on myös valmisteilla vaihekaava 2 ehdotus. Se on parhaillaan nähtävillä. Vaihekaava 2 käsittelee uusiutuvia energiamuotoja, erityisesti tuulivoimaa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei tällä alueella vielä ole tuulivoima- aluetta, vaihekaava 2:n vaihekaavaehdotuksessa hankealue sijoittuu pääosin kaavaehdotuksen mukaiselle alueelle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei kohdistu aluevarauksia hankealueelle.

Suunnitellun tuulivoimapuiston alueella ei tällä hetkellä ole voimassa oikeusvaikutteista yleis-osayleis- tai asemakaavaa. Uttermossan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnos on ollut nähtävillä 23.2.- 12.3.2012 välisenä aikana. Hankealueen eteläpuoli rajoittuu Metsälän tuulivoimapuiston hyväksytyyn ja lainvoimaiseen osayleiskaavaan. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut lausunnot osayleiskaavaehdotuksesta 29.3.2012 ja 3.8.2012.

Tuulivoimaloiden ja sähköasemien rakentaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista rakennuslupaa. Rakennuslupaa hakee alueen haltija. Luvan edellytys on, että YVA- menettely on päättynyt ja on saatu lentoturvallisuuden varmistamiseksi lupa.

Ilmailulain (1194/2009)165 § mukaan yli 30 metriä korkeiden rakennelmien, rakennusten ja merkien rakentamiseen tulee olla lentoestelupa. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi on antanut Uttermossan tuulivoimapuistohankkeelle myönteisen luvan 18.6.2012.

Myös puolustusvoimien lausunto on tarpeen. Pääesikunnan Operatiivisen osaston lausunto on hankkeesta annettu aiemmin, 11.10.2012. Lausunnoissaan Pääesikunta ei vastusta sille esitetyn suunnitelman mukaisten tuulivoimaloiden rakentamista.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) mukainen kunnan viranomaisen ympäristölupa tarvitaan, jos tuulivoimalan toiminnasta saattaa aiheutua lähiasutukselle naapuruussuhdelaisa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta. Ympäristölupa-asiassa otetaan huomioon muun muassa voimalasta aiheutuva melu sekä lapojen pyörimisestä syntyvä valon ja varjon liike. Lupa haetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, Länsirannikon ympäristöyksiköltä. Lupahakemukseen liitetään arviointiselostus ja lausunto yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antama lausunto. Ensisijaisesti hanke tulee suunnitella niin, ettei lupaa tarvita.

Tuulivoimalaitosten kytkentä sähköverkkoon edellyttää liittymissopimusta. Alueverkkoyhtiö vastaa kantaverkon liittymisvaatimusten täyttymisestä kantaverkon liityntäpisteissään.

Voimajohtojen rakentaminen edellyttää rakentamis-, tutkimus- ja lunastuslupia.

Teiden ja maakaapeleiden rakentamiseen tarvitaan asianmukaiset luvat.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää myös sopimuksia maanomistajien tai aluetta hallinnoivan viranomaisen kanssa. Hankkeesta vastaava yhtiö omistaa tässä tapauksessa koko hankealueen.

Luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisluvan tarve voi hankkeissa tulla kysymykseen, mutta suunnitelmat tulisi tehdä niin, ettei sellaista tarvita.

Vesilain mukainen lupa tarvitaan, jos esimerkiksi kaapeleita kaivetaan vesistöjen alitse. Luvan tarve on aina tarkistettava ajoissa.

1.2. Hanke, sen tarkoitus ja sijainti sekä esitetyt vaihtoehdot

Uttermossan tuulivoimapuiston hankealue on noin 2,6 km² laajuinen ja se on kokonaan hankkeesta vastaavan yhtiön omistuksessa. Hanke käsittäisi enintään 8 kpl teholtaan noin 2- 3,6 MW tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu teho siis olisi noin 16- 28,8 MW. Lisäksi hankekokonaisuuteen kuuluu mm. teitä, maakaapeleita, sähköaseman ja huoltorakennuksia sekä sähkönsiirto eteenpäin. Liittymätie valtatie 8:lta on suunniteltu naapurina olevan Metsälän tuulivoimapuiston huoltoteiden kautta.

Hankkeesta vastaavan yhtiön tavoitteena on harjoittaa ympäristöystävällistä sähköntuotantoa ja vastata omalta osaltaan asetettuihin uusiutuvan energian lisäämistavoitteisiin.

Hankealue sijaitsee Kristiinankaupungin eteläosassa, Uttermossan kylän itäpuolella, naapurikunnan Isojoen rajalla.

Hankkeen vaihtoehtoina tarkastellaan tuulivoimapuiston osalta kahta vaihtoehtoa:

Vaihtoehto 0: hanketta ei toteuteta, vertailuvaihtoehto

Vaihtoehto 1: rakennetaan enintään 8 tuulivoimalaa, joiden teho on noin 2-3,6 MW ja arvioitavat tornien korkeudet enintään 100- 140 m.

Sähkönsiirron ratkaisuna on arviointiohjelmassa esitetty reitti EPV:n Metsälän tuulivoimapuiston kautta, josta oli neuvoteltu. Hankkeesta vastaava ja EPV Oy ovat kuitenkin arviointiohjelman laatimisen jälkeen ilmoittaneet, että vaihtoehto ei liene mahdollinen. Uutena vaihtoehtona tutkitaan vielä liittymistä itäsuuntaan; Fingridin voimajohtoon. Tämän mahdollisuuden ympäristövaikutukset selvitetään vielä tässä YVA- prosessissa.

1.3. YVA- menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Alueen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osayleiskaavoitus pyritään yhdistämään YVA- menettelyyn sovittamalla aikatauluja yhteen.

2. ARVIINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Kuulutus ja arviointiohjelma ovat olleet nähtävillä 28.1.2013- 26.2.2013 virka- aikana Kristiinankaupungin virallisella ilmoitustaululla. Kuulutus ja arviointiohjelma on myös toimitettu kaupungin pääkirjastoon nähtäväksi samaksi ajaksi. Kuulutus on julkaistu sanomalehdissä Pohjalainen ja Suupohjan Sanomat (25.2.2013), Vasabladet ja Syd-Österbotten (26.2.2013). Kuulutus ja arviointiohjelma on myös julkaistu Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivuilla.

Tiedotus- ja keskustelutilaisuus hankkeen arviointiohjelmasta on pidetty 7.2.2013 klo 18, osoitteessa Soldatorpet, Sandviksvägen 180, 64999 Kristiinankaupunki.

Arviointiohjelmasta on pyydetty lausunnot seuraavilta: Kristiinankaupungin kaupunginhallitus ja tekninen keskus, Länsirannikon ympäristöyksikkö, Pohjanmaan liitto, Pohjanmaan museo, Isojoen kunnanhallitus ja ympäristöviranomaisena, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Puolustusvoimien pääesikunta (pääesikunnan 11.10.2012 päivätty lausunto on saatu erikseen hankkeesta vastaavalta), Finavia Oyj, Fingrid Oyj, Fortum Sähkönsiirto Oy, Finlands Viltcentral/ Kust- Österbotten, SLL:n Pohjanmaan piiri ry, Sydbottens Natur- och Miljö r.f. ja ELY-keskuksen liikennevastuualue. Eriksien pyydettyjen lisäksi on saatu lausunto Satakuntaliitolta ja EPV Tuulivoima Oy:ltä.

Kuulutus on lisäksi lähetetty sähköpostitse tiedoksi mielipiteen esittämistä varten seuraaville: Österbottens Svenska Producentförbund r.f., Ostrobothnia Australis r.f., Suupohjan lintutieteellinen yhdistys ry ja Skogsvårdsföreningen Österbotten.

3. YHTEENVETO SAAPUNEISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Lausuntoja on saapunut 12 kpl, ja yksityisten mielipiteitä 8 kpl, jälkimmäisissä on osassa useampia allekirjoittajia. Lausunnoissa osalla ei ole huomauttamista arviointiohjelmasta ja muissa esitetään erilaisia täydennyksiä ja jatkoselvityksiä sekä huomioita alueesta. Useissa mielipiteissä esitetään että voimaloiden etäisyys asutuksesta tulisi olla ainakin 1 km. Mahdollisista kielteisistä vaikutuksista toivotaan lisäselvitystä. Lausunnot ja mielipiteet on alla esitetty osittain lyhenneltynä.

3.1. Saapuneet lausunnot

Kristiinankaupungin kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus toteaa, että asiakirjat täyttävät ne vaatimukset joita YVA- laissa edellytetään. Nykyisiltä ja tulevilta toimijoilta jotka aikovat rakentaa tuulivoimaa alueelle ja Kristiinankaupungin eteläosiin edellytetään sähkönsiirron osalta yhteistyötä syöttöpaikalle Fingrid Oyj:n sähköverkkoon. Toimijoiden yhteistyö vähentää uusien johtokäytävien tarvetta ja sopivan mastotyypin valinnalla ei johtokäytävistä tule niin leveitä. Missä mahdollista tulee ilmajohtot korvata maakaapeilla. Ilmajohtojen haitat maanomistajille on minimoitava ja johtokorkeuksien osalta on otettava huomioon suuret työkoneet.

Isojoen kunnanhallitus

Isojoen kunnalla ei ole huomauttamista arviointiohjelman johdosta.

Österbottens förbund- Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan liitto toteaa, että Pohjanmaan maakuntakaava vahvistettiin 21.12.2010, jolloin kolme neljästä esitetystä tuulivoima- alueesta vahvistui; kaksi merituulivoima- aluetta sekä Bergön alue.

Vaihekaava 2 käsittelee uudistuvia energiamuotoja ja päivittää maakuntakaavaa energiantuotannon osalta, oli nähtävillä 16.1.-17.2.2012. Vaihekaavaehdotus oli nähtävillä 11.3.-9.4.2013. Ehdotus sisältää 33 tuulivoima- aluetta. Uttermossan tuulivoimapuisto sijoittuu suurimmalta osin ehdotetun tuulivoima- alueen Metsälä- Norrviken sisälle. Vaihekaavassa 2 osoitetaan vähintään 10 kpl tuulivoimapuistot.

Metsälä- Norrvikenin alue on ollut mukana maakuntaliiton selvityksissä ja sen on katsottu soveltuvan suuren kokoluokan tuulivoima- alueeksi. Uttermossan alue sijoittuu pääosin tälle vaihekaavassa 2 ehdotetulle alueelle. Uttermossan länsi- ja eteläpuolella on EPV Tuulivoima Oy:n Metsälän tuulivoimapuiston hankealue. Alueet muodostavat kokonaisuuden, ja kuten ohjelmassa on todettu, yhteisvaikutukset näiden ja muiden Kristiinankaupungin eteläosan hankkeiden sekä Satakunnan ja

Etelä- Pohjanmaan hankkeiden kanssa on tärkeä selvittää. Ohjelmassa kuvataan sähkönsiirron vaihtoehto kantaverkkoon yhteistyössä Metsälän projektin kanssa. Yhteistyö on hankkeiden ja myös sähkönsiirron osalta tärkeää, jotta uusien johtokäytävien ja johtojen tarvetta vähennettäisiin. Pohjanmaan liitto pitää arviointivaihtoehtoja riittävinä. Ohjelma on selkeä ja kuvaa hyvin hanketta sekä sitä miten varsinainen arviointi tullaan suorittamaan.

Satakuntaliitto

Satakuntaliitto esittää että siltä pyydetään jatkossa lausunto hankkeen arviointiselostuksesta sekä muista Satakunnan maakunnan rajamaille sijoittuvista hankkeista, etenkin jos hankkeen vaikutukset ulottuvat yli maakuntarajojen. Satakunnan ja Pohjanmaan maakuntien puolella on useita mittavia tuulivoimahankkeita. Tehtyjen YVA- selvitysten sekä muun tietoaineiston perusteella tiedetään, että maakuntien rajavyöhyke on tärkeä alue mm. suoraan Ruotsista Suomen puolelle meren yli muuttavien lintujen muuton kannalta (esim. metsähanhi). Suunnitellut tuulivoimapuistot alueella aiheuttanevat kokonaisuutena myös elinympäristömuutoksia, vaikutuksia saattaa aiheutua mm. kehräjille, kalasääskelle, kaakkurille ja merikotkalle. Uttermossanin hankkeessa on selvitettävä erityisen huolellisesti olemassa olevien hankkeiden yhteisvaikutukset em. tekijöiden suhteen. Satakuntaliitto esittää että YVA- selostuksen aikana järjestetään yhteisneuvottelu hankkeen mahdollisten yhteis- ja ylimatekunnallisten vaikutusten osalta. Satakunnassa mm. Merikarvian kunnassa on vireillä useita tuulivoimahankkeita. Tuulivoimaa käsittelevän vaihemaakuntakaavan laadinta on käynnissä.

Länsirannikon ympäristöyksikkö

Ympäristöyksikkö toteaa, että alue on rajattava ja voimalat sijoitettava kielteiset vaikutukset minimoiden. Suunniteltu voimaloiden nro 1 ja 3 sijainti on suhteellisen lähellä kiinteää asutusta (noin 800 m) joten meluongelmia voi syntyä. Voimaloita ei tule sijoittaa siten, että ympäristöministeriön ohjeen 4/2012 melurajat ylittyvät. Meluraja 40 dB yöaikaan voi ylittyä. Tönijärvellä on vapaa-ajan asutusta joten siellä ei yöaikainen ohjearvo 35 dB saisi ylittyä. Uusia ohjeita tuulivoimamelun mittaamisesta ja mallintamisesta on tulossa ympäristöministeriöltä ja ne tulee ottaa huomioon vaikutusarvioinnissa. Varjostus- ja melumallinnukset ns. teoreettista maksimitilannetta "worst case" tulee myös esittää arviointiselostuksessa.

Luontoselvitykset on tehty laajasti ja hyvin ajatellen alueen pientä kokoa. Vaikutukset suurten lintulajien kuten esimerkiksi joutsenten, kurkien ja suurten petolintujen muuttoreitteihin ovat edelleen epävarmat tässä hankkeessa kuten yhteisvaikutukset läheisten tuulivoimahankkeiden kanssa. Muutto vaihtelee vuosittain ja on tarvetta täydentää muuttolintuselvitystä. Voimala nro 8 on hyvin lähellä Stormossenin suokokonaisuutta ja se voi vaikuttaa lepääviin lintuihin. Voimala nro 7 voi olla epäedullinen kalasääksen mahdollisia törmäyksiä ajatellen, vaikka hankealue ei ole pesimisalue. Luontoselvitysten tulisi olla käytettävissä YVA:n liitteinä.

Melu- ja varjostusvaikutuksia sekä luontovaikutuksia (esimerkiksi muuttoreittejä) tulee seurata tulee seurata myös voimaloiden rakentamisaikana sekä sen jälkeen.

Vaikutukset Töniluoma- puron vanhaan metsään tulee minimoida projektin aikana. Saukkojen esiintyminen on selvitettävä. Maakaapelin vetämistä puron alitse eteläisissä osissa on vältettävä. Hankealueen pienten vesistöjen arvo luonnonsuojelun tai kalatalouden kannalta on tutkittava tai ovatko ne suojeltuja vesilain (587/2011) perusteella. Uusi vesilaki on astunut voimaan 1.1.2012 ja vesistön määritelmää on muutettu. Purot lasketaan nykyisin vesistöksi toisin kuin entisen lain aika-

na. teitä ja perustuksia rakennettaessa on varottava kielteisiä vaikutuksia pintavesien laatuun ja virtauksiin.

Voimaloiden liittämisestä sähköverkkoon ja sähkönsiirron vaihtoehtoista tulee esittää enemmän tietoa. Kun voimalat ja sähkönsiirto rakennetaan, tulee valita sellaisia vaihtoehtoja ja toimenpiteitä joilla vähennetään lintujen törmäysriskejä. Sähköaseman paikka ja sähköliittymän linjat on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa niin ettei maisema täyty sähköjohdoista ja –asemista. kaikki lähialueen hankkeet tulee esittää arviointiselostuksessa.

Länsirannikon Ympäristöyksikkö pitäisi lisätä arviointiohjelmassa olevalle seurantaryhmän listalle.

Ilmakuva alueesta suunniteltuine voimaloineen voisi sisältyä YVA:aan.

Pohjanmaan museo

Pohjanmaan museo ilmoittaa, ettei hankealueelta tunneta rekisteröityjä kiinteitä muinaisjäännöksiä ja toteaa, että arviointiohjelman mukaan mahdollisia suojelukohteita tullaan vielä selvittämään yhteistyössä Museoviraston kanssa. Museovirasto on todennut lausunnossaan 11.10.2011 EPV Tuulivoima Oy:lle, että Museoviraston vuonna 2009 inventoiman Metsälän hankealueen ulkopuolella eli suunnitellun Pyhävuorelle johdatettavan voimalinjan maastokäytävän osalta voidaan joutua tekemään arkeologisia tarkastuksia (Museovirasto; Pohjanmaan tuulipuistojen inventointi 21.9.-8.10.2009). Jos Uttermossan tuulivoimapuisto neuvottelee EPV Tuulivoima Oy:n kanssa yhteistyöstä voimajohdon osalta, on tämä otettava huomioon. Metsälän tuulivoimala- alueen osalta ei ole todettu muinaismuistolain (295/63) mukaista estettä tai kulttuuriympäristöön kohdistuvia muita merkittäviä haittavaikutuksia. Koska myöskään Uttermossan alueelta ei tunneta muinaisjäännöksiä ja alue on pieni ja kiinni Metsälässä, on hanke arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta olemassa olevin tiedoin todennäköisesti tuulivoimarakentamiseen sopiva ja sen toteuttaminen tukisi myös Metsälän alueen tehokasta käyttöä ja vähentäisi mahdollisesti osaltaan painetta rakentaa voimaloita seudun muinaisjäännosriikkaammille alueille. Museo jää odottamaan hankkeen jatkotoimenpiteitä ja selvityksiä. Tässä vaiheessa ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Finavia

Finaviolla ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Suomen Riistakeskus, Rannikko Pohjanmaa

Lausunnossa huomautetaan alueen koosta, jonka johdosta on tehtävä tarkat selvitykset vaikutuksista riistaan ja metsästykseseen. Arviointiohjelmassa on keskitytty hirvieläimiin, muihin riistaeläimiin ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota.

Nollavaihtoehto on riistan osalta paras vaihtoehto. Alue, jolla hanke sijaitsee, on hyvin tärkeä sillä oleville riistalajeille, koska alue on monimuotoisuuden osalta hyvin arvokas riistabiotooppi sekä levähdyspaikka muuttolinnuille. Vaikutukset riistaan ovat vakavat.

Infraäänien vaikutuksia ohjelmassa mainittuihin hirvieläimiin tai muihin riistalajeihin ei ole selvitetty. Kaikki riistaeläimet tulisi muutoinkin huomioida arviointiohjelman kohdissa Luonnonympäristö sekä Vaikutukset luonnonvaroihin. Mahdollisesti tarpeen olevat suoja-alueet metsästäjille (esimerkiksi putoavan jään osalta talviaikaan) on myös huomioitava. Vaikutukset metsäkanalinnustoon on selvittävä. Metsojen suurta kuolleisuutta on havaittu voimajohtojen paikoilla. Sen lisäksi että riistan elinympäristö häviää, voi lentävä riista (muutto- ja pesimälinnut) törmätä tuulivoimaloiden lapoihin.

Metsästys on hyvin merkittävä vapaa- ajan toimi rannikon asukkaille, ja myös taloudellinen kysymys kotitalouksille. Pelkästään Rannikko- Pohjanmaan alueella metsästyksen harjoittajia on 10 000. Metsästys ylläpitää osaltaan myös elävää maaseutua joka on tavoitteena. Siksi metsästys on otettava huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa myös kohdissa ihmisten terveys, elinolosuhteet ja viihtyvyys.

Arviointiohjelmassa todetaan että alueen riistasta ja metsästystoiminnasta pyydetään paikallisilta metsästäjiltä. Tämä on positiivista. Vain kirjallisuuteen luottaminen ei ole vakavasti otettavaa selvitystyötä tällaisissa laajalle alueelle sijoittuvissa hankkeissa.

Metsästyskieltoja tuulivoimala-alueelle ei voida hyväksyä. Kielloista olisi vaikutuksia useiden metsästyseurojen toimintaan.

Sydbottens Natur- och Miljö r.f.

Yhdistys ei pidä suuria laajoja tuulivoimahankkeita ekologisesti hyvin kestävinä energiantuotantomuotoina. Niitä laajoja vaikutuksia joita alueen luonnolle ja ympäristölle aiheutuu rakennettaessa uusia kuljetus- ja huoltoteitä, kaivettaessa kaapeleita, räjäytysten yhteydessä, ilmajohdoista, suurista voimalaitosten perustuksista, ultraäänistä, varjostusvaikutuksista, lintujen ja lepakoiden törmäysriskeistä, jne. ei voida olla ottamatta huomioon. Lisäksi saavutettu energiantuotanto on pieni suhteessa käytettyyn maa- alueeseen. Yhteisvaikutukset kaikkien seudulle suunniteltujen hankkeiden kanssa on otettava huomioon.

Pienemmän 4-5 kpl voimalaitoksen vaihtoehto olisi aiheellista tutkia. Arvioinnissa on mukana vain nollavaihtoehto hankesuunnitelman lisäksi mikä ei ole riittävästi. Kolmannessa vaihtoehdossa voitaisiin uloimmat voimalaitokset nrot 8, 7, 1 ja 3 poistaa.

Jotkut voimalaitokset vaikuttavat Uttermossan kylän suunnasta maiseman kannalta väärin sijoitetuilta, esimerkiksi nro:t 1 ja 3. Valokuvasoitteita esitetään arviointiselostuksessa lisää ja se on hyvä. Kuvasoite olisi virkistyskäyttöä ajatellen tarpeen tehdä Högbergetin ja Stormossenin suunnasta. On myös hyvä että ympäristöministeriön ohjeen mukainen melumallinnus tehdään. Esitetyn mallinnuksen perusteella voi olla riski että melutasot voivat ylittyä lähimpien loma- asuntojen ja asuintalojen kohdalla.

Luontoarvojen selvittäminen suunnitelluilla kaapeli- ja voimajohtolinjoilla on tarpeen, samoin uusien ja levennettävien teiden, varastointi- ja pystytyspaikkojen, mahdollisten muuntajien ja sähköasemien alueilla mukaan lukien uuden sähköaseman paikan Metsälän tuulivoimapuiston alueella (jonka hankkeesta vastaava arviointiohjelman mukaan omistaa). Luontoarvojen selvitys puuttuu voimalaitoksen nro 9 paikalta ja se on laadittava.

Vaikutukset Utterån- jokeen (Uttermossabäcken) on selvitettävä, ja viedäänkö kaapeli joen yli tai alitse sekä onko vaihtoehtoisia reittejä. Luonnontilaista osaa joesta on suojeltava kaikilta toimenpiteiltä. Luontoselvityksen mukaan luonnontilainen osa ulottuu voimala nro 5 lounaispuolelle asti. Vesilain mukainen lupa tarvitaan jos kaapeli viedään vesialueen läpi.

Seuraaviin linnustonselvityksiin tarvitaan lisäselvityksiä: Kalasääksen lentoreiteistä alueen yli ja vaikutuksista selviytymiseen. Kalasääkset lentävät osittain hankealueen yli, varsinkin voimaloiden nro 7 ja 8 suunnassa. Lisäksi tarvitaan selvitys erityisesti päiväpetolinnuista, jotka selvityksen mukaan liikkuvat alueen yli, 63% keväällä ja 64% syksyllä. Joukossa oli eniten merikotkia. Muita päiväpetolintuja oli mukana kuten eri haukkalajeja ja kalasääksiä. Kurkien, hanhien, joutsenten ja kyyhkyjen muutosta tarvittaisiin lisätietoja. Noin puolet niistä 74%:sta hanhista ja 100% kyyhkyistä jotka muut-

tivat alueen läpi lensi tuulivoimaloiden lapojen korkeudella. Vaikutukset varpushaukkaan tulisi selvittää. Lisäksi tulisi selvittää ovatko Tönijärvi ja Stormossen lintujen levähdyspaikkoja ja siihen liittyvät vaikutukset.

Yhdistys haluaa mukaan seurantaryhmälistalle. Yhdistyksen toimialue on Kristiinankaupunki, Närpiö ja Kaskinen. Sydbottens Natur och Miljö r.f. on paikallinen luonnonsuojeluyhdistys ja toimii valtakunnallisen Natur- och Miljö r.f. organisaation alla.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj toteaa, että yhtiö laatii Suomen sähkösiirtoverkon kehitystarpeet ja periaatteelliset ratkaisut yhtenä kokonaisuutena. Tavoitteena on yhteistyössä nykyisten ja uusien verkkoliityntää suunnittelevien tahojen kanssa varmistaa teknistaloudellisesti parhaat verkkoratkaisut ja liityntätavat. Tuulipuistojen verkkoliityntä ja liittymisjohdot kuuluvat olennaisena osana tuulivoimapuistoon ja sen toteuttamismahdollisuuksiin.

Uttermossan YVA- ohjelmassa on esitetty tuulivoimapuiston liittyminen sähköverkkoon Etelä- Pohjanmaan alueverkko Oy:n suunnittelemaan johtoon. Fingridin näkökulmasta liityntätapa on teknisesti toteutuskelpoinen eikä yhtiöllä ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Fingridillä on parhaillaan rakenteilla Ulvilan ja Kristiinankaupungin Kristinestadin sähköaseman välinen 400 kV voimajohtohanke. Lisäksi alueella on Fingridin ja muiden verkkoyhtiöiden voimajohtoja ja suunnitelmia uusista, joihin kaavailluilla liityntäjohdoilla on vaikutusta. Alueen muiden tuulivoimasuunnitelmien ja niihin liittyvien voimajohtojen huomioon ottaminen tulee myös varmistaa hankkeen YVA- menettelyssä.

EPV Tuulivoima Oy

EPV Tuulivoima Oy on selvittänyt Metsälän tuulivoimapuistohanketta vuodesta 2008 toteuttamalla YVA- menettelyn ja osayleiskaavoituksen, joka mahdollistaa 37 voimalan rakentamisen Metsälän alueelle. Nyt suunniteltu hanke sijoittuu jo hyväksytyyn osayleiskaavan välittömään läheisyyteen. Hankkeen YVA- ohjelmassa on mainittu, että toiminnanharjoittaja on neuvottelemassa yhteistyömahdollisuutta liittää kahdeksan voimalaansa EPV Tuulivoima Oy:n Metsälän tuulivoimapuistoa varten rakennettavalle ns. pohjoiselle sähköasemalle maakaapeleilla. Ohjelman sivulla 10 on lainattu ote EPV Tuulivoima Oy:n aineistosta. Yhtiön toimesta on todettu, että Uttermossan voimaloiden liittäminen sähköverkkoon edellyttäisi sähkömarkkinalain ns. sähköverkkolupaa (SML 4§) jota ei EPV Tuulivoima Oy:llä ole. Lupa edellyttäisi siltä mm. sähkömarkkinalain 3 luvun velvoitteita ja periaatteita. Yhtiö suunnitteleeekin 110 kV:n voimajohtoa Kristiinankaupungin pohjoispuolelle ns. liittymisjohtona vastualueen verkonhaltijan sähköverkkoon (SML 17§). Lisäksi aikaisemmin syötötariffijärjestelmään jo hyväksytyyn puiston osan hyväksymispäätökseen eli Metsälän hankkeeseen saatettaisiin tarvita muutosta, jos toisen toimijan puisto liitettäisiin jälkikäteen samaan sähköverkkoon. Näin ollen EPV Tuulivoima Oy ei pidä mahdollisena tuulivoimapuiston liittämistä omaan sähköverkkoonsa vaan Uttermossan tuulivoimapuiston tulee selvittää eri vaihtoehtoja tuulipuiston sähköverkkoon liittämiseksi huomioiden myös Västervikin tuulivoimapuistohanke. Yhteisvaikutusten arviointia tulisi myös laajentaa ja yhtiö pyytää ELY- keskusta tiedottamaan YVA- menettelyn etenemisestä ja hankkeen seurantaryhmästä.

3.2. Saapuneet yksityishenkilöiden mielipiteet

Mielipide 1 (3 allekirjoittajaa)

Mielipiteen esittäjät toteavat Uttermossan kyläyhteisön puolesta, että keskustelutilaisuudessa 24.2.2013 keskusteltiin tuulimyllyjen mahdollisista haittavaikutuksista kyläyhteisöön hankkeesta vastaavan kanssa. Kävi ilmi ettei kukaan vastustanut hanketta. Suurin osa paikalla olleista oli sitä mieltä, että etäisyys lähimpään tuulimyllyyn asutuksesta tulisi olla noin kilometri. Allekirjoittaneet toivovat kyläyhteisön hyvinvoinnin ja hankkeen etenemisen kannalta, että em. etäisyys otettaisiin huomioon.

Mielipide 2 (2 allekirjoittajaa)

Kirjoittajat toteavat että heillä on karjatila 800 m ja eläinlaidun 200 m päässä suunnitellusta tuulivoimapuistosta, ja Highland- naudat (n. 70 kpl) laiduntavat ympäri vuoden ulkona. Mielipiteessä ei vastusteta hanketta, kunhan asiat hoidetaan yhteisymmärryksessä. Epätietoisuus tulevaisuudesta vaikuttaa tilan kehittämiseen Melun, vilkkuvalojen ja välkkeen vaikutukset eläinten ja perheen hyvinvointiin pitäisi tutkia. Koska melun terveystaikutuksia ei ole tutkittu, pitäisi tulivoimapuiston etäisyyden olla 1 km perheen talosta.

Kylään ei tule kunnallista vettä ja huonosta veden laadusta on kärsitty vuosia. Nykyinen kaivo on jo viides tilalle rakennettu ja vesi on vihdoin kunnollista. Perhe kantaa huolta veden laadun säilymisestä tuulivoimapuiston rakentamisen vuoksi. Ympäristöön tulevien myllyjen yhteisvaikutukset pyydetään ottamaan huomioon. EPV:n 34 ja Lakiakankaan 56 myllyä tulevat lähiseudulle. Massiivisten myllyjen läheisyys alentaa perheen mielestä myös kiinteistön arvoa ja yleistä viihtyvyyttä.

Mielipide 3

Kirjoittaja vastustaa hankkeen toteuttamista eikä pidä aluetta soveltuvana. Se tulee liian lähelle asutusta; melu-, varjostus- eikä välkevaikutuksia ole huomioitu, lähiasukkaat kokevat voimat häiritsevinä, infraäänien vaikutuksia ihmisiin tai eläimiin ei ole tutkittu, maisema muuttuu, hiljaisuus ja luonnonläheisyys tuhoutuvat. Naapuruussuhdelain perusteella tarvitaan varmaan ympäristölupa. Arviointia ei saa tehdä jäävi taho.

Alueen virkistysarvo erityisesti vaellusreitien osalta, heikkenee merkittävästi. Jään muodostus voi aiheuttaa vaaraa reitillä kulkeville ihmisille. Kirjoittaja kysyy voiko alueella tulevaisuudessa kulkea, kenen on vastuu jos jotain tapahtuu, onko se tuulivoimayhtiö. Vaikutuksia metsästykseseen ei ole tarpeeksi tutkittu, ja mitkä ovat hankkeen vaikutukset eläimistöön kuten lepakoihin ja liito-oraviin, hirvien ja kauriiden elinympäristöön, ja linnustoon? Alueella pesii myös kalasääksi. Vaikutukset on tutkittava yhdessä luontojärjestöjen ja linnustoasiantuntijoiden kanssa.

Tuulivoimapuisto tulee myös huomattavasti vaikuttamaan kiinteistöjen ja maiden arvoon.

Mielipide 4

Mielipiteen esittäjä vastustaa hanketta ja esittää pääosin samat näkökohdat kuin mielipiteessä 3. Lisäksi hän edellyttää tarkempaa turvallisten alueiden määrittelyä tuulivoimalan läheisyyteen, sekä esittää liikenneturvallisuusselvitystä hankealueen ympäristöön. Hän toivoo myös että voimajohtolinjojen ja huoltoteiden leveys esitettäisiin ja kaipaa kattavaa visuaalista selvitystä maisemavaikutuksista, lintujen muuttoreiteistä ja on huolissaan vaikutuksista puroihin ja muihin vesistöihin.

Mielipide 5

Allekirjoittaja vastustaa hankkeen toteuttamista. Hän katsoo että se tulee liian lähelle asutusta ja tulee dominoimaan ja häiritsemään koko Uttermossan maisemakuvaa. Myös huoltotiet, voimajoh-

dot ja sijoituspaikat tulevat muuttamaan luontoa merkittävästi. Hanke alentaa myös kiinteistöjen ja maiden arvoa.

Mielipide 6 (2 allekirjoittajaa)

Allekirjoittajat vastustavat hankkeen toteuttamista ja katsovat, että hanke ei ota huomioon asutusta, loma- asuntoja eikä maisemaa eikä varsinkaan asukkaiden mielipiteitä. Kiinteää asutusta on suunnitelman mukaan alle 800 m päässä voimaloista, eli tulee liian lähelle ja se tulee huonontamaan elämänlaatua ja asuinympäristöä sekä alueen virkistysarvoa. Hanke alentaa myös kiinteistöjen ja maiden arvoa.

Mielipide 7 (5 allekirjoittajaa, yksi heistä on allekirjoittanut lisäksi mielipiteen 2)

Joukko metsänomistajia ja naapureita toteaa hankkeesta, että paikalliseen hyväksymiseen vaikuttavat seuraavat neljä kohtaa: 1. Sopivan paikan valinta, 2. Hankkeesta tiedottaminen alusta alkaen, 3. Paikallisten asukkaiden osallistuminen hankkeen suunnitteluun, 4. Avoin menettely hankkeen toteuttamisessa. Lisäksi todetaan:

1. Hankkeesta vastaava ei ole ottanut neuvotteluyhteyttä kehenkään valmistellessaan hanketta. 2. Maanvuokra 4 % tuottoalueella voimalan kokonaisuhyödyistä, maanomistajiin on otettava yhteyttä ja sovittava tarkemmin. 3. Myllyt vähintään 1 km vakinaisesta asutuksesta siten, ettei melua asutukselle. 4. Maanomistajille sopii, että myllyn paikkoja voidaan siirtää hankealueella (jos siirretään). 5. Jos myllyt rakennetaan, sovitaan määräaika, milloin ne käytön loputtua puretaan.

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjällä on kesämökki peltoalueen laidalla vastapäätä suunniteltua tuulivoimapuistoa. Hän ei vastusta hanketta, mutta pitää kommunikaatiota puutteellisena. Osa kesäasukkaista asuu myös Ruotsissa. YVA- ohjelman mukaan lähimmät loma- asunnot sijaitsevat hankealueen kaakkoispuolella Tönijärven rannalla, ovatko kylässä olevat unohtuneet? Kirjoittajaa mietityttävät mm. meluhaitat, niiden vaikutukset ihmisiin, eläimiin ja elinkeinoin, maisemamuutokset jotka nekin vaikuttavat kiinteistöjen myyntiarvoon. Tuulimyllyt tulisi rakentaa 1- 1,5 km lähimmistä asuin- tai vapaa- ajan asunnoista. Meluhaittojen osalta on huomioitava, ettei Uttermossan kylässä ole tiiviin asutuksen taustamelua. Kylä on tullut tunnetuksi rauhallisena lomaviettopaikkana luontopolkuineen/vaellusreitteineen, luonnonpuroineen, arvokkaine metsäalueineen sekä pitkospuineen. Kirjoittaja toteaa, että kaupunginhallitus myi omistamansa metsäalueen lisäksi kokonaisuutta yrittäjälle 25.10.2010 tekemällään päätöksellä, ja pöytäkirjassa todetaan mm., että ympäristö on hyvin monipuolinen, täällä on metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, perinnebiotooppeja, hoidettua metsää, tervalakso ja muita kulttuurijäänöksiä. Uttermossan puro on luonnontilainen. Vaellusreittiin ja muihin laitoksiin on tehty merkittäviä panostuksia. Yrittäjä haluaa välttää tilannetta, jossa alue tulevaisuudessa myydään toiselle ja/ tai siellä suoritetaan luontopolun/ ainutlaatuisen ympäristön arvoja heikentäviä hakkuita tai muita toimenpiteitä.

Hankealueella on myös lähde josta lomalaiset noutavat juomavettä. Kaupungin vesijohtoa ei ole.

Tärkeää olisi huomioida inhimilliset tekijät. Arvojen menetyksen ja haittojen vuoksi herää kysymys, kuka korvaa menetykset. Lopuksi kirjoittaja huomauttaa, että lopuksi kyse on siitä, että suodaan mahdollisuus uudelle, kunhan sen tuomat haitat ihmisille on tutkittu ja korjattu ympäristölle ja alueen asukkaille sopiviksi kestää.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Arviointiohjelmassa on esitetty ohjelman sisältö YVA- asetuksen edellyttämällä tavalla. Ohjelmaan esitetään kuitenkin joitakin kommentteja ja täydennyksiä ELY- keskuksen asiantuntijanäkemyksen sekä myös saapuneiden lausuntojen ja mielipiteiden perusteella.

Maanomistajille mahdollisesti syntyvien haittojen korvausmenettely ei YVA- lain mukaan sisälly arviointimenettelyyn.

Hankekuvaus

Hanke, sen sijainti, lähtökohdat ja tavoitteet on kuvattu arviointiohjelmassa. Hankkeen tässä vaiheessa mahdollisimman täsmällinen kuvaus on aina merkittävä kohta, koska sen perusteella selvitykset ja arviointi suoritetaan. Ympäristövaikutukset on voitava arvioida ilman suuria epävarmuustekijöitä. Huoltoteiden ja liittymätien osalta hankekuvausta on tarvetta vielä täsmentää. Hankkeen toteuttamiselle on esitetty yksi vaihtoehto, ns. nollavaihtoehto. Yksittäisten tuulivoimaloiden ajateltuja paikkoja on esitetty kartalla. Sähkönsiirron osalta tilanne oli ohjelmaa laadittaessa neuvotteluasteella, ilman vaihtoehtoja, ja esitetty mahdollinen ratkaisu tulee hankkeesta vastaavan ilmoituksen mukaan muuttumaan. Tarvittavat ympäristövaikutusselvitykset on laadittava uusista vaihtoehdoista. Liittymätien osalta on mahdollisesti vielä yhteistyötä naapurihankkeen kanssa, kuten ohjelmassa on esitetty. Nykytilanteen kuvaus ympäristöstä on mukana ohjelmassa. Arviointiselostuksessa on luonnollisesti huomioitava kaikki muutokset, esimerkiksi kaavoitustilanteen, laajempien ympäristöohjelmien tai –selvitysten sekä alueen uusien hankkeiden osalta, jotka voivat vaikuttaa tähän hankkeeseen ja sen tavoitteisiin tai toteuttamismuotoihin.

Vaihtoehtojen käsittely

Vaihtoehtoja on vain kaksi tässä vaiheessa. Lopullisten selvitysten perusteella voi tulla esiin tarve siirtää tuulivoimaloiden paikkoja, mikä edellyttää myös sitä, että mahdollisten uusien paikkojen ympäristövaikutukset on selvitetty riittävästi. Nykyisen varsinaisen hankevaihtoehdon muodostamista olisi tarpeen perustella lisää arviointiselostuksessa. Toivottavaa on että sähkönsiirron osalta esitetään vaihtoehtoja, ainakin ilmajohto- / kaapeliratkaisuja, joita voidaan vertailla. Yhteisiin sähkönsiirtoratkaisuihin muiden hankkeiden kanssa tulee pyrkiä siten että haitalliset ympäristövaikutukset minimoidaan.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Vaikutuksista on tässä vaiheessa todettu yhdeksi keskeiseksi yhteisvaikutusten arviointi muiden hankkeiden kanssa, siinä määrin kuin mahdollista, kuten ELY- keskuskin on aiemmin esittänyt. Aiemman ympäristöselvityksen mukaan ei itse hankealueella löydetty erityisen merkittäviä ympäristökohteita, mutta kuitenkin sellaisia jotka on otettava tai osittain jo otettukin huomioon. Tuulivoimaloiden yleiset merkittävät vaikutukset ovat tälläkin hankkeella mm. melu, maisema- ja linnusto-vaikutukset. Arviointiohjelman mukaan ne selvitetään ja kuvataan jatkossa tarkemmin samoin kuin muut YVA- asetuksessa tarkoitetut vaikutukset. Selvityksissä käytettäviä vaikutusten arviointimenetelmiä on kuvattu ohjelmassa.

Hankkeella ei tässä vaiheessa näytä olevan erityisiä vaikutuksia pohjavesiin. Vaikutukset alueen pienvesistöihin, pintavesiin tulee kuitenkin tarkoin selvittää tai varmistaa jo saadut tiedot (tiestö, kaapelivedot kuten esim. puron mahdollinen alitus joka edellyttää vesilain mukaista lupaa, vesilain mukaiset suojelukohteet). Tulvien kannalta ei hankkeella liene vaikutuksia, mutta tätäkin asiaa on

syytä varmistella hankkeen elinkaarta ajatellen mahdollisten tulevaisuuden muutosten ja riskien osalta. Ilmastonmuutoksen on arvioitu lisäävän säiden ääritilanteita.

Meluvaikutusten selvittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja noudattaa varovaisuusperiaatetta. Ympäristöministeriön ohjeiden mukaisten melurajojen tarkastelu on tarpeen. On syytä varmistaa myös tuulivoimaloiden mahdollinen suurin kokonaiskorkeus. Lopulta toteutettava voimalatyyppi ei tässä vaiheessa hanketta ole täsmällisesti tiedossa, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa epävarmuustekijänä. Melutaso ei saa ylittyä asutuksen kohdalla ja muihinkin herkkiin alueisiin tai kohteisiin kuten virkistysalueisiin, eläimistöön ja kotieläintuotantoon kohdistuvat meluvaikutukset tulee erikseen tarkastaa. Melun vaikutuksista eläimiin on ainakin ruotsalaista tutkimusta saatavilla.

Maisemavaikutukset tulee tuulivoimahankkeissa aina selvittää ja analysoida selostuksessa huolellisesti. Arviointiohjelmassa on kuvasovite, ja näkymäaluekartta ja siihen liittyvää tarkastelua on myös jo mukana. Lähinnä oleva maisemallisesti arvokas alue on Härkmeri. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaista alueista on tekeillä ELY-keskuksen alueella tarkastelu osana valtakunnallista selvitystä. Lähinnä hanketta oleva asutus on Uttermossan kylä, jonka suuntaan maisemavaikutukset on siksikin erityisesti tarkasteltava. Tönijärven loma-asutusalue on myös huomiotava. Tuulivoimaloiden sijainti maisemarakenteessa vaikuttaa välillisesti maiseman elolliseen ympäristöön ja paikallisesti maaston kosteusolosuhteisiin. Näitä seikkoja voisi kuvata maisemaselvityksenkin yhteydessä.

Laajemmalle ulottuvien vaikutusten päällekkäisyys lähialueen hankkeiden vaikutusalueiden kanssa on tarpeen esittää kartalla. Maisema-, melu-, liikenne-, sähkönsiirto-, yhdyskuntarakenne/kaavoitus- ja linnustovaikutukset esimerkiksi ovat sellaisia ja voivat ulottua Etelä-Pohjanmaan lisäksi myös Satakunnan puolelle. Hankealueen rajat tulee merkitä kaikille kartoille, myös yleiskaava- ja maakuntakaavakartoille.

Vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen on tarpeen esittää arviointiselostuksessa. ELY-keskus on suositellut Kristiinankaupungin kaupungille kokonaisyleiskaavan laadintaa jonka yhteydessä voitaisiin varmistaa myös muidenkin toimintojen kuin tuulivoimatuotannon mahdollisuudet. Kuntaan on suunnitteilla erityisen paljon tuulivoimahankkeita. Jos sähkönsiirron edellyttämiä alueita ja alle 10 tuulivoimalan hankkeita ei oteta tässä kokonaisuudessa huomioon, voi yhdyskuntarakenteellisesti aiheutua haittoja muille toiminnoille ja ympäristöllisiä yhteisvaikutuksia, joita yksittäisten pienten kaavojen eikä YVA-menettelyiden kautta voida selvittää.

Vaikutusten selvittäminen liikenteeseen on tärkeää. Raskaan kuljetuksen määrän lisäys on syytä tuoda esiin arviointiselostuksessa, samoin kuljetusten kriittiseksi arvioidut kohdat kuten alemman tieverkon leveys ja teiden sekä siltojen kantavuuspuutteet. Liikennevirasto on antanut ohjeet maanteiden suojaetäisyyksistä tuulivoimarakentamisen osalta. Rakennusaikaisen liikenteen ympäristövaikutukset arvioidaan myös, ja rakennusajan arvioitu kesto- ja vaiheistustieto tarvitaan.

Luontovaikutuksista on jo laadittu selvityksiä. Kuitenkin arviointia varten tarvitaan vielä joitakin pohdintoja, tarkennuksia tai varmistuksia lähinnä suurten lintujen osalta (metsäkanalinnusto, päiväpetolinnut, sääksi, kurki, hanhi, joutsen, kyyhkyt). Muutonaikaisia reittejä tulee verrata Pohjanmaan liiton muuttoreittiselvitykseen. Saukon esiintyminen puroalueella on tarkistettava. Paikallista asiantuntemusta on syytä hyödyntää, myös riistatalouden kannalta. Pienten vesistöjen kalastollista merkitystä tulisi arvioida.

Osallistuminen

Osallistuminen on järjestetty YVA- asetus huomioiden riittävästi ja yleisten käytäntöjen mukaisesti. Mielenpitoissa kuitenkin on toivottu, että hankkeesta olisi tiedotettu enemmän varsinkin jo aikaisemmin valmisteluvaiheessa, ja toivotaan myös jatkossa tietoa. Hankealueeksi merkityn alueen omistaa hankkeesta vastaava yhtiö, joten mielipiteet ovat tulleet sen ulkopuoliselta hankkeen vaikutusalueelta. Korvauskysymykset kiinnostavat mahdollisten vaikutusten vuoksi mahdollisten vaikutusalueiden omistajia kaikissa tuulivoimahankkeissa.

Raportointi

Arviointiohjelma on selkeä ja sisältää oleelliset seikat. Arviointiohjelman tiivistelmä on riittävän kattava. Tällä on erityistä merkitystä kielilain ja käännöstenkin vuoksi kaksikielisissä kunnissa ja milloin asiakirjan vireilletulokieli on eri kuin kunnan. Tiivistelmä on käännetty ruotsiksi ELY- keskuksessa. Erilaiset aihekartat ovat hyvä lisä laadittavassa arviointiselostuksessa. Myös laajempaa ilmakuva on yhdessä lausunnossa toivottu.

Ohjeet jatkotyöhön

Arviointiohjelma voidaan katsoa riittäväksi ja se antaa hyvän lähtökohdan jatkotyöhön, mutta edellä tässä lausunnossa mainitut asiat tulee ottaa huomioon jatkotyössä ja arviointiselostuksessa. Lisäksi saapuneissa lausunnoissa on esitetty kommentteja ja ehdotuksia, jotka tulee ottaa huomioon, erityisesti kommentteja tiettyjen tuulivoimaloiden paikkojen osalta, esim. voimalat 1,3,7,8, ja 9, joita koskevat huomautukset tulee vielä tarkistaa arviointiselostukseen. Saapuneissa mielipiteissä oleviin tiedottamistoiveisiin on hyvä kiinnittää huomiota. ELY- keskus korostaa tässäkin yhteydessä, että meluvaikutuksia asutukseen ja muihin kohteisiin on tarvetta selvittää tarkemmin.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille. Lisäksi lausunto pidetään nähtävillä kuukauden ajan Kristiinankaupungin virallisella ilmoitustaululla. Lausunto tulee myös nähtävillä Etelä-Pohjanmaan ELY- keskuksen verkkosivuille osoitteeseen www.ymparisto.fi/uttermossatuulivoimaYVA.

Lausuntopyyntö arviointiohjelmasta on tullut vireille suomeksi, ja yhteysviranomaisen lausunto on kirjoitettu suomeksi sekä käännetään ruotsiksi.

Yhteysviranomainen on toimittanut hankkeesta vastaavalle kopiot alkuperäisistä saapuneista lausunnoista ja esitetyistä mielipiteistä. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen arkistossa.

Ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue

Johtaja

Aulis Rantala

Ympäristönsuojelupäällikkö

Päivi Kentala

Suoritemaksu 6025 €

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy valtioneuvoston asetuksen (27.12.2012/907) mukaisesti. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Etelä- Pohjanmaan ELY- keskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräytymisestä.

Osoite: Etelä-Pohjanmaan ELY- keskus, ympäristö ja luonnonvarat vastuualue, PL 262, 65101 VAASA, sähköposti kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi.

Jakelu Oy Uttermossan Tuulivoimapuisto- Vindkraftspark Ab

Tiedoksi Lausunnon antajat ja mielipiteen esittäjät, ja Suomen ympäristökeskus, jolle liitteenä 2 kpl arviointiohjelmaa suomeksi sekä tiivistelmiä ruotsiksi.